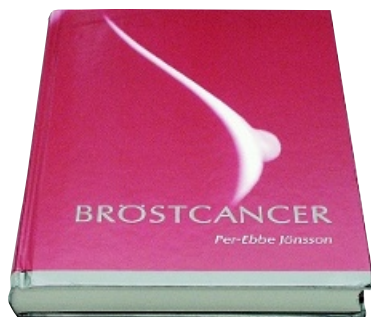

Högaktuellt och heltäckande om bröstcancer

Per-Ebbe Jönsson, red. **Bröstcancer**. 304 sidor. Södertälje: AstraZeneca AB; 2004. ISBN 91-86327-63-1.

Recensent: Nina Cavalli-Björkman, onkolog, Visby lasarett.

Om målsättningen var att göra en heltäckande bok om kvinnors största cancersjukdom, så har man kommit mycket nära målet. Detta är en riktigt bra bok, en bok som saknats både av svenska läkare och av patienter.

Boken täcker genetiska, biologiska och terapeutiska aspekter av bröstcancersjukdomen, och avsnitten är välbalanserade. Särskilt gläder jag mig åt Peter Strangs kapitel om palliation och åt Yvonne Brandbergs tankar kring cancerpsykologi – att man inte ryggat för dessa svåra och laddade ämnen höjer bokens värde.

Vissa kapitel alltför faktsäckade

Det finns skönhetsfel. I inledningen skriver man att meningen varit att varje kapitel skall kunna läsas enskilt. Detta gör att det finns upprepningar – tex beskriver tre olika författare sin egen version av finnålsaspiration, i var sitt kapitel. En del kapitel är mycket faktsäckade och aningen osköna i sin stil. Trots att jag själv är onkolog fick jag läsa vissa avsnitt långsamt för att till fullo förstå innebörden.

Alla författare har ansträngt sig att uppdatera informationen. Man har inte nöjt sig med det allra senaste utan även diskuterat tänkbara framtidsscenarion och tagit upp forskningsstudier som ännu pågår. Läsaren kan känna sig säker på att det som presenteras är högaktuellt.

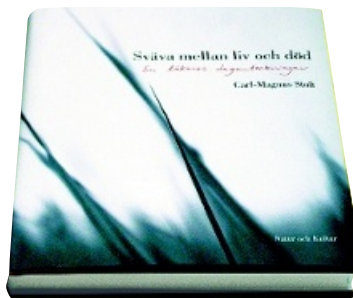
Lämplig för ST- och allmänläkare

Målgruppen för boken sägs vara lekman, vårdpersonal, ST-läkare, allmänläkare och andra personer med anknytning till vården. Den fråga man ställer sig är

huruvida lekmän och annan vårdpersonal än läkare kommer att kunna tillgodogöra sig den information som finns här. Terminologin är svår, och att som patient eller anhörig läsa tex cytostatikakapitlet kan nog leda till en del tolkningssvårigheter. Det är dock helt uppenbart att den är lämplig för ST-läkare och allmänläkare. Inom specialistutbildningen bör den bli obligatorisk.

Patientperspektivet inte bortglömt

Bokens sista kapitel är skrivet av Ingrid Kössler, som är ordförande i Bröstcancerföreningarnas riksorganisation. Hon representerar patienterna; alla de kvinnor vi möter i vårt arbete som kämpar mot cancersjukdomen. Genom att föra tanken tillbaka till dem, och till deras förväntningar på vården, har man avrundat boken på ett elegant sätt.

Aforismliknande registreringar från en läkares vardag

Carl-Magnus Stolt. **Svåva mellan liv och död. En läkares daganteckningar**. 192 sidor. Stockholm: Natur och Kultur; 2004. ISBN 91-27-09909-1.

Recensent: Lennart Moberg, pensionerad specialist i allmänmedicin och allmän psykiatri, Skanör.

Författaren är professor i humanistisk medicin vid Karolinska institutet och överläkare på medicinkliniken i Borås inom specialiteten hematologi. Han har under de senaste åren utgivit ett antal böcker inom området humanism och läkekonst, tex »Medicinen och det mänskliga: vårdkonst och vardagsetik, humanism och humaniora«, 2003.

I nu föreliggande bok är samlat ett antal daganteckningar förda i bok som författaren uppges ständigt föra med sig; samlade under flera år men nu med en notering för årets alla dagar vilket bör göra 365. Det är korta aforismliknande re-

gistreringar om en läkares vardag, ofta en till tvåradiga, ibland korta små berättelser, men inte poesi som i hematologen Jean Bernards »Le sang des poëtes«.

Estetiserade schabloner

Anteckningarna är samlade i en bok om knappt 200 sidor i behändigt format med hårda pärmar i en vacker blodröd färg värdiga en hematolog. Titeln »Svåva mellan liv och död« ger dramatiska associationer till någon som kämpar för sitt liv. Och det gör väl många av de patienter som det relateras till. Men redan i förordet får jag farhågor. Varför har någon med »språklig skicklighet berikat mina texter« liksom en poet som även »omsorgsfullt kommenterat texterna«? Varför kunde inte läsaren få dem »Frisch vom Faß«? Hur är det nu med flera kockar?

Vid genomläsning bekräftas mina farhågor. Innehållet svarar inte mot höljets dramatiska signaler. Daganteckningarna (det syftas väl på sjukjournalens dylika) är mestadels sådana som de flesta yrkesverksamma läkare upplevt otaliga gånger i sitt liv. En del är likgiltigt anemiska. När de någon gång blir personliga blir det i form av intellektualiserande konklusioner för att inte säga estetiserade schabloner. Jag tror säkert att händelserna initialt väckt känslomässiga reaktioner hos författaren. Men de tycks ha försvunnit i hanteringen, kanhända på grund av de i förordet nämnda »experterna«. Jag saknar ett personligt jag i anteckningarna, det privata tilltalet, det känslomässiga uttrycket, det berörda. Ty texter utan beröring blir för mig inte berörande.

Tyvärr tycks författaren själv vara en bekräftelse på sin notering den 5 mars: »Deformerar det själen att möta död och lidande i en till synes ändlös ström? Risken är att du till slut blir oberörbar.« Eller från den 9 oktober om den 34-åriga leukemipatienten, mor till tre små barn, »De klarar sig inte utan mig«. »Mitt enda skydd är att intellektualisera«, eller den 10 januari: »Personlig men inte privat. Att värna sitt innersta.«

Igenkännande leenden

Sen kan jag le igenkännande åt noteringen om att diatermilukten i operationssalen omöjliggör den planerade grillkvällens kremerade likdelar och åt den gamla historien om aids-patientens syn på livet som en sexuellt överförd sjukdom vars enda bot är döden eller åt det faktum som alla läkare förhoppningsvis känner till: att det viktigaste kommer fram när patienten är på väg ut.

Men av landets ende professor i humanistisk medicin, och därmed en viktig förebild, hade jag förväntat mig mer av privata känslomässiga reaktioner, inte